

เอกสารหลังการประชุมวิชาการระดับชาติ

ญี่ปุ่นศึกษา

ในประเทศไทย ครั้งที่ 8

ภาษาและวรรณคดี

จัดโดย

- สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- โครงการสันติไมตรีไทย - ญี่ปุ่น

สนับสนุนโดย

- เจแปนฟาวน์เดชัน
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สารบัญ

ผู้เลือกที่จะอ่าน คน
วิจัยอยู่ หรือต้องอ่าน
สารหลังการประชุม
นี้ของโลกวิชาการที่
ร” ดำรงอยู่ด้วย

ประชุมเกือบ 200 คน
ที่ 8 จัดโดยสมาคม
ะจันทร์ วันที่ 18-19
) เจแปนฟาวน์เดชั่น
ประชุมเล่มนี้เป็นผลผลิต

งานวิจัยภาษาญี่ปุ่น

ไยกับคนไทยที่เรียน
เป็นเรื่องที่มีประโยชน์
ญี่ปุ่น

ความ เป็นวรรณคดี
มหาวิทยาลัยเดียวกัน
ที่จริงแล้วชาวไทยที่
ความรู้จักญี่ปุ่นจาก
ห้แง่คิดและประโยชน์

กเราชาวญี่ปุ่นศึกษา

ญี่ปุ่น ณ บัดนี้

จิตการวะ
รรณาธิการ

ภาษาศาสตร์

การศึกษารูป させろ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน
กับสภาพการใช้จริงในภาษาเขียนของ
คนญี่ปุ่น 02

ณัฐริรา ทับทิม

ความวิตกกังวลและความสามารถในการ
การอ่านภาษาญี่ปุ่น 17
ธัญญารัตน์ สงวนศรี

ความเข้าใจและความสามารถในการใช้
「て」 ของผู้เรียนชาวไทย 36
นันทิพร จันทร์เจริญ

การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่ของการ
“หัวเราะ” ในสถานการณ์ความเสียหาย
ของผู้พูดชาวไทยและญี่ปุ่น 56
ยุพวรรณ โสภิตวุฒิมวงศ์

การศึกษาความวิตกกังวลในการเรียน
ภาษาญี่ปุ่นของนิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น :
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ 75
คุณัญญ์ สมชนะกิจ

การศึกษาสภาพการใช้พจนานุกรม
ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย
ในระดับอุดมศึกษา 92
ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ

วรรณคดี

อิทธิพลของวรรณกรรมพุทธศาสนาใน
เท็นจิโก โทะกุเบ โมะโนะงะตะริ 122
น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ์

ความสัมพันธ์ของพี่น้องชนชั้นนักรบ
ยุคกลางในบทละครโน 137
ฉัตรพงศ์ เศรษฐสมบัติ

หนึ่งตำนานสองอรรถรสในบทละครโน
เรื่องคิกุจิโดและมะกุระจิโด 156
สุรียา ต้นตวงษ์

การสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครเอกใน
นวนิยายเรื่อง ชุนะ โนะ อนนะ 172
เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์

บันทึกการเดินทางไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์
ของมิชิทชุนะ โนะ ฮะสะ ใน
คะเงะโรนิกกิ 193
อรรธยา สุวรรณระดา

บทบาทของ “มินะโมะโตะ โนะ
ทะเมะโยะฉิ” ในฐานะบิดาจากนิยาย
สงคราม เรื่อง “โฮเง็นโมะโนะงะตะริ”
ฉบับนะกะระอิ 213
กนกภัทร รื่นภิรมย์

รายนามคณะกรรมการสมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย

รศ.ดร.ศิริพร วัชชวัลคุ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	นายกสมาคม
รศ.ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อุปนายกคนที่หนึ่ง
ผศ.ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อุปนายกคนที่สอง
รศ.ปราณี จงสุจิตรธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	เหรัญญิก
ดร.ทรายแก้ว ทิพากร สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	นายทะเบียน
ผศ.นิศากร ทองนอก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ปฏิคม
คุณเอกสิทธิ์ หนูนภักดี ผู้ประสานงานโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น	เลขานุการ
ผศ.ดร.กัลยาณี สีสสุวรรณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
ศ.ดร.ไชยวัฒน์ คำชู คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
ศ.สุริชัย หวันแก้ว คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
รศ.ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
รศ.ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	กรรมการ

เคม

รศ.ดร.สิริมานพร สุริยะวงศ์ไพศาล
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรรมการ

นที่หนึ่ง

ผศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรรมการ

นที่สอง

อ.ดร.ปิยวรรณ อัครวราชนัย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรรมการ

น

ผศ.เบญจรงค์ ใจใส แดร์ อาร์สลานิอง
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรรมการ

อ.สรัญญา คงจิตต์
ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรรมการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

สาขาการศึกษา

ฉันทนา จันทร์บรรจง (รศ.ดร.)

บุญญา เพียรสวรรณ (รศ.ดร.)

วรินทร์ ววงค์ (รศ.)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาภาษาและการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะกิริ (รศ.ดร.)

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (รศ.)

ปราณี จงสุจิตธรรม (รศ.)

วรินทร์ ววงค์ (รศ.)

ศิริวรรณ มุรินทร์วงศ์ (อ.ดร.)

สมเกียรติ เขวงกิจวัฒน์ (รศ.ดร.)

สรัญญา คงจิตต์ (อาจารย์)

สุณีย์รัตน์ เนียนเจริญสุข (รศ.ดร.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาวรรณคดี

กัลยาณี สีสวรรณ (ผศ.ดร.)

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (รศ.ดร.)

เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์ (ผศ.ดร.)

ทนพร ตริรัตน์สกุลชัย (อ.ดร.)

นันท์ชญา มหาจันทร์ (ผศ.ดร.)

น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ (ผศ.ดร.)

ปิยะนุช วิริยะวัตร (อ.ดร.)

ภัทรอร พัทธนกุล (อาจารย์)

วินัย จามรสุนทร (อ.ดร.)

อรรธยา สุวรรณระดา (รศ.ดร.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์บทความ

สาขาการศึกษา

ฉันทนา จันทร์บรรจง (รศ.ดร.)

วรินทร์ ววงค์ (รศ.)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาภาษาและการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

ไตรวิช เสวตไอยาราม (ผศ.ดร.)

ทัศนีย์ เมธาทิสิฐ (รศ.)

ปราณี จงสุจริตธรรม (รศ.)

วรินทร์ ววงค์ (รศ.)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาวรรณคดี

กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธ (อ.ดร.)

กัลยาณี สัตสุวรรณ (ผศ.ดร.)

น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ (ผศ.ดร.)

วินัย จามรสุนทรียา (อ.ดร.)

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (ศ.ดร.)

อรรถยา สุวรรณระดา (รศ.ดร.)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความตีพิมพ์ในเอกสาร หลังการประชุมเล่มภาษาและวรรณคดี

ระล.มิตร

สิริมนพร สุริยวงศ์ไพศาล (รศ.ดร.)

ปิยวรรณ อัครราชันย์ (อ.ดร.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นามานุกรมผู้เขียนบทความ

กนกภัทร รื่นภิรมย์ (อาจารย์พิเศษ)	มหาวิทยาลัยศิลปากร patpirom@hotmail.com
คุณัชญ์ สมชนะกิจ (อ.ดร.)	มหาวิทยาลัยทักษิณ kunato_ta@hotmail.com
ฉัตรพงศ์ เศรษฐสมภพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย myanoct32@gmail.com
ณัฐจิรา ทับทิม (ผศ.ดร.)	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ntuptim@hotmail.com
เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์ (ผศ.ดร.)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย daoja11@gmail.com
ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (รศ.)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ tasmetha@gmail.com
ธัญญารัตน์ สงวนศรี	Kanda University of International Studies s.thanyarat@gmail.com
นันทิพร จันท์เจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ nuntiporn_j@hotmail.com
น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ (ผศ.ดร.)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย naamchan@hotmail.com
ยุพวรรณ ไสภิตวุฒิวงศ์ (อ.ดร.)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย yuphawan.s@chula.ac.th
สุริยา ตันติวงษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย tansuriya@gmail.com
อรรธยา สุวรรณระดา (รศ.ดร.)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย attaya_s@hotmail.com

การศึกษารูป させる ที่ปรากฏในหนังสือเรียนกับสภาพ การใช้จริงในภาษาเขียนของคนญี่ปุ่น

ณัฐจิรา ทับทิม*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษารูป させる ในภาษาเขียนที่คนญี่ปุ่นใช้
- 2) เพื่อศึกษารูป させる ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น กลาง และสูงในประเทศไทย
- 3) เพื่อเปรียบเทียบรูป させる ในภาษาเขียนที่คนญี่ปุ่นใช้กับรูป させる ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในประเทศไทย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาโดยการศึกษาจากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น กลาง และสูง จำนวน 7 เล่ม และเก็บตัวอย่างการใช้รูป させる ของคนญี่ปุ่นจำนวน 1,000 ประโยค จาก BCCWJ (Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese) ผลการศึกษพบว่ารูป させる ที่คนญี่ปุ่นใช้จริงมี 4 รูปแบบ แบ่งตามประเภทของคำนามที่ปรากฏในตำแหน่งผู้ให้กระทำ และผู้กระทำคือ

รูปแบบ 1 คำนามสิ่งมีชีวิต - คำนามสิ่งมีชีวิต

รูปแบบ 2 คำนามสิ่งมีชีวิต - คำนามสิ่งไม่มีชีวิต

รูปแบบ 3 คำนามสิ่งไม่มีชีวิต - คำนามสิ่งมีชีวิต

รูปแบบ 4 คำนามสิ่งไม่มีชีวิต - คำนามสิ่งไม่มีชีวิต

โดยรูปแบบ 1 และรูปแบบ 2 มีสถิติการใช้จริงสูงที่สุดโดยมีสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ 327 และ 323 จากจำนวน 1,000 ตัวอย่าง แต่ผลการศึกษารูป させる ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในประเทศไทยพบว่ามีเพียง 1 เล่มเท่านั้นที่ปรากฏรูป させる รูปแบบ 2 ส่วนหนังสือเรียนจำนวน 6 เล่ม ปรากฏรูป させる รูปแบบ 1 เท่านั้น

คำสำคัญ : รูป させる, หนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่น

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
156 ม.5 ต.พลาชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000, e-mail: ntuptim@hotmail.com

A Study on SASERU Forms Appearing in Japanese Textbooks and in Authentic Japanese Writing

ณัฐจิรา ทับทิม*

Natthira Tuptim*

Abstract

This research aims to:

- 1) study SASERU forms appearing in authentic Japanese writings in Japan;
- 2) study SASERU forms appearing in basic, intermediate and advanced textbooks used in Thailand; and
- 3) compare SASERU forms used in these two sources.

This study was carried out based on data from seven textbooks covering three different levels -basic, intermediate and advanced - and described the data based on descriptive research methodology. A sample comprising one-thousand sentences was randomly selected from BCCWJ (Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese). Results show that there were four types of SASERU forms based on the types of noun functioning as a causer and a causee in authentic Japanese writings used by Japanese. The four types of SASERU forms were type-one (animate-animate), type-two (animate-inanimate), type-three (inanimate-animate) and type-four (inanimate-inanimate). Type-one (animate-animate) and type-two (animate-inanimate) appeared 327 and 323 times respectively in authentic Japanese writings. However, there was no animate-inanimate type appearing in six textbooks; only one textbook presented such type.

Keywords : SASERU forms, Japanese textbooks

* Assistant Professor Dr., Japanese Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, 156 M.5, T.Plaichumphon, Muang Phitsanulok 65000, e-mail: ntuptim@hotmail.com

1. บทนำ

ช่องว่างความรู้ หรือ Knowledge gap คือ การไม่รู้ในสิ่งที่ควรรู้เป็นสิ่งที่พบเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ภายนอกห้องเรียน นักวิจัยภาษาญี่ปุ่นและนักการศึกษาภาษาญี่ปุ่นหลายท่าน (小林, 2002; 野田, 2005) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการใช้ภาษาญี่ปุ่นในกิจกรรมการสื่อสารกับรูปไวยากรณ์ที่อธิบายในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น การสอนรูปคำสั่ง 書け หรือรูปเงื่อนไข 書けな ในระดับต้นซึ่งเป็นรูปที่ไม่ค่อยใช้ในการสื่อสารของคนญี่ปุ่น นอกจากความคิดเห็นของนักการศึกษาข้างต้น งานวิจัยที่มุ่งเน้นการสำรวจรูปไวยากรณ์ที่ใช้จริงในภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น งานของ 江田 (2008) 森 (2011) 小西 (2011) และ 岩田 (2014) ได้แสดงผลการสำรวจในแนวทางเดียวกัน คือ รูปไวยากรณ์ที่บรรจุในหนังสือตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นไม่สอดคล้องกับรูปไวยากรณ์ที่ถูกนำไปใช้จริงทั้งในภาษาเขียนและภาษาพูด เช่น การแสดงความตั้งใจของภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ส่วนใหญ่คือ การใช้รูป (よ)と思う มากกว่า つもりだ หรือ มีการใช้รูป ないです ในการสื่อสารมากกว่าร้อยละ 70 ในขณะที่ ません มีการใช้เพียงร้อยละ 30 หรือรูป そうだ ที่มีการใช้ในภาษาพูดและภาษาเขียนน้อยมาก เมื่อเทียบกับ くて ซึ่งพบบ่อยกว่า แต่ในหนังสือเรียนหรือแม้แต่การเรียนการสอนไม่ค่อยพบการสอนหรืออธิบายเกี่ยวกับ くて ฯลฯ

การสอนภาษาญี่ปุ่นให้มีประโยชน์ต่อกิจกรรมการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะจึงจำเป็นต้องรู้ว่าภาษาที่เป็นเป้าหมายนั้นถูกนำไปใช้ในรูปแบบและสถานการณ์เช่นใดบ้าง ปัญหาช่องว่างความรู้ที่เกิดระหว่างภาษาที่ใช้จริงกับภาษาในหนังสือเรียนนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากลักษณะของการวางหลักสูตรการสอนรูปไวยากรณ์ในประเทศญี่ปุ่น งานวิจัยของ 庵 (2014, pp.3-16) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรการสอนไวยากรณ์ในปัจจุบันสำหรับนักเรียนต่างชาติที่เรียนในญี่ปุ่นไว้ดังนี้

1. การจัดให้เรียนรูปไวยากรณ์ส่วนใหญ่ในระดับต้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องเรียนรูปไวยากรณ์ที่ไม่จำเป็นและมีเวลาเรียนรูปไวยากรณ์ที่จำเป็นจริงๆ น้อยลง
2. การมีรูปไวยากรณ์ระดับกลางที่ต้องเรียนน้อยลง เพราะถูกนำไปเรียนในระดับต้นหมดซึ่งเป็นผลจากการใช้หลักการเลือกรูปไวยากรณ์ที่ไม่ซ้ำกับระดับต้น
3. การผสมผสานระหว่างการเรียนเพื่อรู้กับการเรียนเพื่อใช้ ไม่แบ่งแยกชัดเจนก็เป็นข้อสังเกตหนึ่ง เนื่องจากรูปไวยากรณ์บางรูปควรเรียนเพื่อรู้มากกว่าเรียนเพื่อใช้ ดังนั้น รูปไวยากรณ์บางรูปควรเรียนเพื่อรู้เท่านั้น แต่ในหลักสูตรหรือหนังสือเรียนนำรูปไวยากรณ์ทั้งหมดบรรจุในแบบฝึกหัดและให้ผู้เรียนฝึกการนำไปใช้ซึ่งบางรูปไม่จำเป็นต้องใช้เวลาฝึกในชั้นเรียน

แม้ว่าการศึกษาของ 庵 จะเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น แต่สามารถนำมาปรับใช้กับสภาพการจัดหลักสูตรการสอนรูปไวยากรณ์ในประเทศไทยได้ เนื่องจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าหนังสือเรียนส่วนใหญ่ที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหนังสือเรียนที่นำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น การจัด

ความหมาย บังคับ (強制)

(1) 入国管理局は不法入国者を直ちに国外に退去させる。

ความหมาย สาเหตุ (誘発)

(2) 自分が妊娠したと言ったにもかかわらず、太郎の表情がまったく変わっていないように見えた。そのことが麻子を少し失望させた。

คำกริยาที่มักพบการนำมาใช้ในความหมายนี้คือ คำกริยารมณ์แสดงความรู้สึก เช่น 笑, 喜ぶ, 慌てる, 感心する, あきれる, 失望する, がっかりする, はらはらする, うっとりする, 和む。

ความหมาย อนุญาต (許可)

(3) 新入社員にはいくつかの会議を自由に見学させることになっている。

ความหมายอนุญาตมักเกิดร่วมกับ 「一(さ)せてください／くださいませんか」「一(さ)せていただきたいんですが／いただけませんか」

ความหมาย ปล่อยให้เป็นเช่นนั้น (放置)

(4) 甘えてないているだけだから、そのまま泣かせておけばいい。

ความหมาย รู้สึกรับผิดชอบ (責任)

(5) 家族の一員としてかわいがっていたペットを、病気で死なせて、悲嘆にくれている。

(6) 飲酒運転で事故にあった。ケガも何もなかったが、ただ家族を驚かせ心配させてしまったのが心苦しかった。

จากการศึกษาของ 鈴木 และ 江田 ข้างต้นสามารถสรุปการใช้รูป させる ในภาษาพูดและภาษาเขียนของคนญี่ปุ่นเบื้องต้นได้ว่าในหนังสือเรียนพบการใช้รูป させる ในความหมายบังคับ อนุญาต และปล่อยให้เป็นเช่นนั้น แต่ในบทสนทนาซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ 江田 พบรูป させる ในความหมายอนุญาตและปล่อยไว้เช่นนั้น มากกว่าความหมายบังคับ และอีกข้อสังเกตหนึ่งจากผลการศึกษาของ 江田 คือรูป させる แบบสิ่งไม่มีชีวิต-สิ่งมีชีวิตที่มีภาคแสดงเป็นคำแสดงความรู้สึกหรือความคิดในความหมายสาเหตุ ก็ถูกนำไปใช้จริงเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับความหมายอนุญาตและปล่อยให้เป็นเช่นนั้น เมื่อดูรูปแบบประโยคที่นำไปใช้จากผลงานวิจัยข้างต้นพบรูปแบบคำนามสิ่งมีชีวิตกระทำต่อคำนามสิ่งมีชีวิตมากในบทสนทนาและพบรูปแบบคำนามสิ่งมีชีวิต-คำนามสิ่งไม่มีชีวิตและรูปแบบคำนามสิ่งไม่มีชีวิต-คำนามสิ่งมีชีวิตจำนวนมากในงานเขียน เช่น นวนิยาย เมื่อนำรูปแบบที่ปรากฏในงานของ 江田 เปรียบเทียบกับงานของ 鈴木 อาจกล่าวสรุปจากผลงานวิจัยเบื้องต้นได้ว่าในหนังสือเรียนระดับต้นนำเสนอรูป させる รูปแบบคำนามสิ่งมีชีวิตกระทำต่อคำนามสิ่งมีชีวิตซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรูปแบบการใช้ทั้งหมด ในขณะที่รูป させる รูปแบบคำนามสิ่งมีชีวิต-คำนามสิ่งไม่มีชีวิตและรูปแบบคำนามสิ่งไม่มีชีวิต-คำนามสิ่งมีชีวิตซึ่งพบการนำไปใช้จริงจำนวนมากกลับไม่พบคำอธิบายทั้งในหนังสือเรียนระดับต้นและระดับกลาง

Written Japanese) คลังข้อมูลภาษาเขียนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน การค้นคว้าข้อมูลรูป させる ผู้วิจัยดำเนินการเลือกตัวอย่างประโยคเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ใส่คีย์เวิร์ดในการค้นหาด้วย (a) さる และ させる โดยคีย์เวิร์ด (a) さる เปลี่ยนพยัญชนะในตำแหน่ง (a) ให้ครบ 9 พยัญชนะ¹ เพื่อให้ครอบคลุมคำกริยาทั้งกลุ่ม 1 กลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 รวมจำนวนครั้งในการค้นหาคือ 9 ครั้ง กล่าวคือ 8 ครั้งแรกค้นหาด้วย (a) さる ที่ขึ้นด้วยโรมันจิ 8 พยัญชนะ k,g,w,t,r,m,n,b และค้นหาด้วย させる 1 ครั้ง (พยัญชนะ s ของคำกริยากกลุ่ม 1 กลุ่ม 2 ที่ผันด้วย させる และกลุ่ม 3 させる) รวมจำนวนประโยคทั้งสิ้น 4,248 ประโยค

4.2 คัดเลือกจำนวนประโยคเป้าหมาย 1,000 ประโยค โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ โดยหาช่วงทางได้ 4 ($4,248/1,000 = 4.2$) สุ่มครั้งแรกได้ประโยคลำดับที่ 2 ของคีย์เวิร์ด (ka) さる ประโยคเป้าหมายถัดไป คือ 6 ลำดับต่อไป คือ 10, 14, 18 จนได้ครบ 1,000 ประโยค

4.3 นำข้อมูลการใช้รูป させる ของคนญี่ปุ่นที่ได้มาวิเคราะห์โดยจัดเข้ากลุ่มตามการแบ่งประเภทผู้ให้กระทำ ผู้กระทำเมื่อผู้ให้กระทำคือ X และผู้กระทำคือ Y เก็บข้อมูลทั้งคำนามสิ่งมีชีวิตและคำนามสิ่งไม่มีชีวิต หลังจากนั้นสำรวจรูป させる ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจำนวน 7 เล่ม

ประโยครูป させる ที่ศึกษาจาก BCCWJ คือประโยคที่อยู่ในโครงสร้าง

「X が Y に Z をさせる」และ「X が Y をさせる」

เมื่อ X และ Y สามารถแทนค่าได้ด้วยคำนามสิ่งมีชีวิตและคำนามสิ่งไม่มีชีวิตและเมื่อเอา させる ออก Y จะเป็น が เช่น

(7) 父は子供に薬を飲ませた。→父は [子供が薬を飲む] (さ) せる

(8) 太郎は心を落ち着かせた。→太郎は [心が落ち着く] (さ) せる

ทั้งนี้รูปแบบ させる ที่เก็บข้อมูลได้ถูกแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบตามลักษณะของ X และ Y ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะรูป させる แยกตามรูปแบบ X และ Y

แบบที่	(X)	(Y)	ตัวอย่าง
1.	สิ่งมีชีวิต	สิ่งมีชีวิต	父は子供に薬を飲ませた。
2.	สิ่งมีชีวิต	สิ่งไม่มีชีวิต	マリコは不満そうに口を尖らせる。
3.	สิ่งไม่มีชีวิต	สิ่งมีชีวิต	その音はみんなを驚かせた。
4.	สิ่งไม่มีชีวิต	สิ่งไม่มีชีวิต	地球温暖化の進行は将来の生活を悪化させる。

¹ คำกริยากกลุ่ม 1 คือคำกริยาที่มีเสียงพยัญชนะลงท้ายเมื่อแทนด้วยโรมันจิ คือ k,g,w,t,r,m,n,b,s

ประโยค จากจำนวนรูป ๕๕๕ ทั้งหมด 174 ประโยคจากผลงานวิจัยก่อนหน้าและงานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ ๕๕๕ ในภาษาเขียนที่คนญี่ปุ่นใช้บ่อยคือ รูปแบบ 1 และรูปแบบ 2 ส่วน รูปแบบ 3 และรูปแบบ 4 มีจำนวนการนำไปใช้จริงน้อยลงตามลำดับ ตัวอย่างประโยคที่งานวิจัยนี้ สํารวจพบ มีดังนี้

(รูปแบบ 1) (9) はしかにかかったので、子供を休ませた。

(10) 途中で捜査を切り上げさせ、書類の作成だけを急がせる。

(รูปแบบ 2) (11) 水槽の中の金魚が、口をばくばくさせて、泳いでいる。

(12) 入院後、病氣回復は思わしくなく、回復を促進させるために、また再発 予防のために、主治医は両側の口蓋扁桃の摘出を決定した。

(รูปแบบ 3) (13) 背負い投げは客に空振りさせる。

(14) 外観は城ふうながら内部は洋式で、この会社のハイカラ趣味を うかがわせる。

(รูปแบบ 4) (15) インターネットがビジネスのあり方を変化させた。

(16) 雨期でもないのに降り続く雨は、大気を冷やして農作物を腐らせる。

5.2 รูป ๕๕๕ ในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

งานวิจัยนี้รวบรวมหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นที่อธิบายรูป ๕๕๕ ระดับต้น ระดับกลางและระดับ กลาง-สูงจำนวน 7 เล่ม แบ่งออกเป็นหนังสือเรียนระดับต้นจำนวน 5 เล่ม ระดับกลาง 1 เล่มและระดับ กลาง-สูง 1 เล่ม โดยแสดงผลการสำรวจเรียงลำดับจากหนังสือเรียนระดับต้นไประดับกลาง-สูงดังนี้

5.2.1 หนังสือเรียนระดับต้น

1) หนังสือ あきこと友だち พบรูป ๕๕๕ ในบทที่ 29 จากจำนวน 30 บท ตัวอย่าง ประโยคที่ปรากฏ เช่น

(17) 子どもの時、兄弟とけんかばかりして両親を困らせました。(あきこ, น.51)

(18) Bさんのご両親はピアノを習わせませんでした。(あきこ, น.57)

(19) 大学に合格して両親を喜ばせたいです。(あきこ, น.62)

ความหมายที่อธิบายในหนังสือ あきこと友だち คือต้นเหตุและสิ่งบังคับ โดยความหมายต้นเหตุ มักเกิดกับคำกริยาเกี่ยวกับความรู้สึก นอกจากนี้ ยังอธิบายว่ามีความหมาย ยินยอม อนุญาตหรือปล่อย ให้ทำโดยขึ้นอยู่กับบริบท (あきこ, น.61-62)

หนังสือทั้ง 5 เล่มนำเสนอประโยครูป させる รูปแบบ 1 คือ ทั้งคำนาม X และ Y เป็นคำนาม
สิ่งมีชีวิตเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนในระดับต้นอาจไม่รู้ว่ามีการใช้รูป させる รูปแบบ 2 รูปแบบ
3 และรูปแบบ 4

5.2.2 หนังสือเรียนระดับกลาง

หนังสือ みんなの日本語中級 I เป็นหนังสือระดับกลาง รูป させる อยู่ในบทที่ 7 จาก
จำนวน 12 บท ในหนังสืออธิบายการใช้รูป させる กับคำกริยาอาการกริยา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำ
กริยาอาการความรู้สึก โดยยกตัวอย่างอาการกริยาอาการความรู้สึก เช่น 泣く、笑う、びっ
くりする、楽しむ、驚く、喜ぶ、安心する、悲しむ、心配する、怒る、がっかりする、感心する、驚く
 เป็นต้น

(32) 子供のとき私はよく兄弟喧嘩して弟を泣かせました。(みんな中, น.89)

(33) 早く就職して両親を安心させたいと思っています。(みんな中, น.89)

5.2.3 หนังสือเรียนระดับกลาง-สูง

พจนานุกรมรูปประโยคภาษาญี่ปุ่น เป็นหนังสือระดับกลางและสูง มีคำอธิบายความหมาย
พื้นฐานของรูป させる คือการที่บุคคลหนึ่งทำกริยาหนึ่งตามที่ต้องการหนึ่งสิ่งหรือบอกให้ทำ แต่ในการใช้
จริงจะได้กว้างกว่า ความหมายทั่วไปของรูปให้กระทำ ได้แก่ “บังคับ” “บอกให้ทำ” “ปล่อยสภาพไว้
เช่นนั้น” “อนุญาต” ฯลฯ (พจนานุกรมรูปประโยค, น.172-175) ในหนังสือระดับกลางและระดับสูงนี้
นำเสนอตัวอย่างประโยครูปแบบ 1 (สิ่งมีชีวิต-สิ่งมีชีวิต) รูปแบบ 2 (สิ่งมีชีวิต-สิ่งไม่มีชีวิต) และรูปแบบ
4 (สิ่งไม่มีชีวิต-สิ่งไม่มีชีวิต) คือ

(34) 彼はいつも冗談を言ってみんなを笑わせる。(พจนานุกรมรูปประโยค, น.174)

(35) 子供達は目を輝かせて話に聞き入っている。(พจนานุกรมรูปประโยค, น. 174)

(36) 貿易の不均衡が日米関係を悪化させる原因となっている。(พจนานุกรมรูป
ประโยค, น.174)

5.3 การเปรียบเทียบการใช้จริงในภาษาเขียนกับการสอน させる ในประเทศไทย

จากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นจำนวน 7 เล่ม แบ่งออกเป็นหนังสือเรียนระดับต้น 5 เล่ม ระดับ
กลาง 1 เล่มและระดับกลาง-สูง 1 เล่ม คำอธิบายความหมายรูป させる ที่ปรากฏคือ บังคับ สิ่ง
ให้ทำ อนุญาต ปล่อยให้อยู่ในสภาพนั้น และสาเหตุ ลักษณะรูปแบบที่ปรากฏพบในหนังสือระดับต้น
5 เล่มนำเสนอเพียงรูปแบบ 1 คือทั้งคำนาม X และ Y เป็นสิ่งมีชีวิต (ตัวอย่างประโยค (17)-(31))
ส่วนในหนังสือระดับกลางซึ่งมีเพียงเล่มเดียวในงานวิจัยครั้งนี้ คือ みんなの日本語中級 I นำเสนอ
วิธีการใช้รูป させる กับกริยาอาการความรู้สึก ความหมาย คือ ผู้ให้กระทำหรือ X มีลักษณะ

ในกรณีที่อุดมศึกษาบางแห่งใช้ みんなの日本語 เป็นตำราเรียนหลักในการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น จะทำให้ผู้เรียนที่ได้เรียนรูป させる จาก あきこと友だち ระดับมัธยมไม่ได้เรียนความหมายปล่อยให้เป็นเช่นนั้นและสาเหตุ

ข้อสังเกต 3 ไม่พบการนำเสนอรูป させる ในความหมายรับผิดชอบ ซึ่งเป็นความหมายที่มักเกิดกับรูปแบบ 1 ซึ่งคำนามสิ่งมีชีวิตกระทำต่อคำนามสิ่งมีชีวิตโดย X และ Y มักเป็นคนในครอบครัว แม้ว่าความหมายนี้จะไม่ใช่ความหมายหลักทั่วไปของรูป させる แต่การนำเสนอความหมายนี้พร้อมกับรูปแบบ 1 ในลักษณะเรียนเพื่อ “รู้” ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้การสนทนารูป させる ให้ครอบคลุมมากขึ้น

ข้อสังเกต 4 ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ 鈴木 ซึ่งสำรวจหนังสือเรียนในญี่ปุ่นจำนวน 7 เล่ม (มีเพียงหนังสือเรียนระดับต้น みんなの日本語 ที่เข้ากับงานวิจัยนี้) สอดคล้องในประเด็นเรื่องรูปแบบ 1 เป็นรูปแบบเดียวที่ปรากฏในหนังสือเรียนระดับต้น

จากผลการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อสังเกตข้างต้นเกี่ยวกับรูป させる ทำให้เห็นลักษณะการวางหลักสูตรการสอนรูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในหนังสือเรียนระดับต้นจะบรรจุรูป させる รูปแบบ 1 เท่านั้นซึ่งเป็นรูปที่พบบ่อยในภาษาพูดและภาษาเขียน (江田, 2008) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เพียงรูป させる รูปแบบ 1 ในระดับต้นก็เพียงพอกับการใช้จริง แต่รูปแบบ 2 ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบจำนวนมากทั้งในภาษาพูดกับภาษาเขียนเช่นเดียวกับรูปแบบ 1 กลับไม่ได้ถูกนำเสนอทั้งในหนังสือเรียนระดับต้นและระดับกลาง ซึ่งอาจเกิดปัญหาในการนำไปใช้จริงของผู้เรียน เช่น ในรายวิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่นที่ต้องการความหลากหลายของรูปประโยค หรือรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นและการแปลภาษาญี่ปุ่นที่ผู้เรียนต้องการความรู้เรื่องรูปไวยากรณ์ที่สูงกว่ารูปไวยากรณ์ระดับต้น ซึ่งรูปแบบ 2 นี้ เป็นรูปแบบที่มักใช้กับคำนามสิ่งไม่มีชีวิตจำพวกอวัยวะเป็นจำนวนมาก เช่น 「口を滑らせる」「目を光らせる」「胸を膨らませる」 ฯลฯ ผลของการไม่รู้ในระดับต้นอาจส่งผลต่อการนำไปใช้ในทักษะอ่าน เขียน และการนำไปใช้จริงกับคนญี่ปุ่น ในส่วนของรูปแบบ 3 และรูปแบบ 4 แม้ว่าจะถูกนำไปใช้ในชีวิตประจำวันน้อยกว่ารูปแบบ 1 และรูปแบบ 2 แต่ในการเรียนการสอนสามารถนำเสนอในฐานะรูปแบบไวยากรณ์เพื่อรู้ (理解文型) ตามข้อสังเกตของ 庵 (2014) ได้ ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ขอเสนอแนวคิดในการแบ่งรูป させる ตามรูปแบบ X และ Y เป็นรูปเรียนเพื่อใช้ (使用文型) คือรูปแบบ 1 และรูปแบบ 2 ซึ่งน่าจะสอนในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น ซึ่งสามารถยกตัวอย่างประโยครูปแบบ 2 ที่เข้าใจได้ง่ายผ่านสถานการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน เช่น

(37) 彼はフルスピードで車を走らせた。

(38) 時間を有効に動かせたいが、なかなかできない。

ในกรณีรูปแบบ 3 และรูปแบบ 4 งานวิจัยนี้เสนอเป็นรูปเรียนเพื่อรู้ (理解文型) คือรูปแบบ 3 และรูปแบบ 4 ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจรูป させる ในภาพรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

- 小西円. (2011). 使用傾向を記述する一伝聞の[ソウダ]を例に一, 庵功雄・森篤嗣編 日本語教育文法のための多様なアプローチ, 159-181. 東京: ひつじ書房.
- 小林ミナ. (2002). 日本語教育のための教育文法, 日本語文法, 2(1), 157-170.
- 鈴木容子. (2007). 自動詞使役構文の意味特徴ー被使役者が非情物の場合を中心にー, 国文学稿, 196, 1-11. 広島大学国語国文学会.
- スリーエーネットワーク (編). (2008). みんなの日本語中級. 東京: スリーエーネットワーク.
- 東京外国語大学 (編). (1995). 初級日本語. 東京: 凡人社.
- 野田尚史編. (2005). コミュニケーションのための日本語教育文法. 東京: くろしお.
- 森篤嗣. (2011). 現代日本語書き言葉均衡コーパスコアデータにおける初級文法項目の出現頻度, 庵功雄・森篤嗣編, 日本語教育文法のための多様なアプローチ, 57-78. 東京: ひつじ書房.

